

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Global utbredelse

Storskarven forekommer i en rekke underarter og har en nærmest kosmopolitisk utbredelse. Den finnes hekkende i tropiske og tempererte strøk på alle kontinenter unntatt i Sør-Amerika. I Norge hekker den nord-atlantiske underarten *carbo* som er den største av alle verdens skarver. Den finnes forøvrig på De britiske øyer, Island, Grønland, Murmansk-kysten og på den kanadiske østkysten.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Røv & Strann (1987) har redegjort for artens hekkestatus i Norge. Nedenstående bygger hovedsakelig på dette arbeidet, men er supplert med egne upubliserte data.

Storskarven er en typisk kolonihekker. Omkring 1985 fantes ca. 155 kolonier spredt langs kysten fra Sula i Sør-Trøndelag til Kobbholmfjord i Sør-Varanger. Utbredelsen er imidlertid ikke sammenhengende. F.eks. finnes det ingen kolonier mellom Froan og Vikna på Trøndelagskysten. På den lange kyststrekningen mellom Myken i Rødøy og Hammarøy i Vestfjorden finnes bare en koloni. Storskarvens klart viktigste hekkel plasser finnes på de grunne kystområdene i Trøndelag og den sørlige del av Nordland hvor ca. 70% av den norske bestanden hekker. Koloniene her ligger som regel på vegetasjonsløse holmer eller skjær, ofte sterkt eksponert mot storhavet.

I Lofoten og Vesterålen finnes noen spredte kolonier og i Troms er bestanden meget fåtalling. Først i Vest-Finnmark blir arten igjen tallrik. Men koloniene her er relativt små og ligger oftest i bratte utilgjengelige berg og klipper mot havet, på større øyer eller fastlandet. I Øst-Finnmark hekker storskarven også i bratte fuglefjell inne i fjordene. De klippehekkende skarvene deler gjerne hekkel plassen med andre sjøfugler som krykkje, alkefugler eller toppskarv. De viktigste kravene storskarven setter til hekkel plassene er:

- Vanskelig tilgjengelighet for mennesker.
- Utilgjengelighet for større rovpattedyr.
- Gode fluktmuligheter fra reiret.
- Nærhet til gode fiskeplasser.

Er disse kravene oppfylt, er arten meget fleksibel i valg av reirhabitat.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Omkring 1985 var den norske hekkebestanden på ca. 21.000 par (Røv & Strann 1987). Bestandsutviklingen fram til 1987 er behandlet av Røv (1988). I de seinere årene er arten blitt overvåket gjennom det nasjonale overvåkningsprogrammet (se Lorentsen 1990). Det finnes få konkrete data om bestandsutviklingen før ca. 1980, men arten var trolig meget fåtalling i årene omkring 1950-60. I perioden 1980-85 skjedde en betydelig bestandsvekst, i hvert fall i de viktige hekkeområdene i Trøndelag og Nordland. I årene som fulgte gikk bestanden noe ned, enkelte steder betydelig. Dette kan settes i sammenheng med kalde vintre, økt dødelighet i tilknytning til oppdrettsanlegg for laks, og sammenbrudd i loddebestanden (trolig også sil) i Barentshavet. Fra omkring 1989 har bestanden igjen øket, og i 1992 er antallet



storskarv trolig minst like stort som omkring 1985, med over 17.000 par hekkende sør for Bodø (Lorentsen 1990 og egne upubl. data). Den norske totalbestandens regnes nå til ca. 24.000 hekkende par.

Hekkebiologi

Røv (1984a, 1988 og upubl.) og Røv & Strann (1987) har undersøkt hekkebiologien hos norske storskarv. Størrelsen på koloniene i Trøndelag og sørlige Nordland er vanligvis 125-500 par. Norges største koloni ligger på Vega og er på 1300-1400 par. Lenger nord er koloniene mindre; de fleste under 50 par. Avstanden mellom reirene i en koloni er vanligvis omkring 1-1.5 m. De første eggene legges allerede i siste halvdel av april, og omkring midten av mai er det fullagte kull i de fleste reirene. I Øst-Finnmark starter hekkingen ekstra tidlig, ennå mens det er full vinter på hekkel plassene. Den vanligste kullstørrelsen er 3-4 egg, men 6-7 kan forekomme. Eggene ruges i 28-31 dager. Det er alltid er viss avgang av egg og unger, slik at gjennomsnittlig ungeproduksjon ligger på omkring 2,5. Ungene vokser svært fort og når full størrelse i en alder av ca. 35 dager. De veier da omkring 2.7 kg. Men det går ennå omkring to uker før de forlater reiret. Næringen består av fisk på opptil en halvkilos størrelse. Torsk, flyndre, ulker, lodde og sil er vanlig næring i Norge (Barrett m.fl. 1990).

Trekkforhold

De fleste storskarvene trekker sørover i september. I vårt land er de viktigste vinterområdene på Vestlandet, men en del overvintrer også på kystene av Trøndelag, Nordland og Troms. Et stort antall trekker ut av landet mot svenske og danske kystområder. Noen drar til det kontinentale Europa, enkelte så langt som til Sveits og Middelhavskysten. Storskarven trekker gjerne over land, men unngår åpne havstrekninger. Vårtrekket foregår hovedsakelig i april, og høsttrekket i august-september (Røstad 1982, Røv upubl.)

Nils Røv

Storskarv *Phalacrocorax carbo*



106 ● Konstatert hekking

17 ● Sannsynlig hekking

41 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

